

Vers

SZENG CAN:

A szívbeli hitről¹

Fordította Fórizs László

Éppen huszonöt éve, hogy a Vanderbilt egyetemről hazatérve megmutattam a híres zen-himnusz magyar fordítását Ecsedy Ildikónak Óbudán. Az ő tanácsára elvittem a fordítást Miklós Pálhoz is, akivel szintén átbeszéltük a szöveget.² Ildikó néninek köszönhetem azt is, hogy megismerem az éppen megnyíló Tan Kapuját, ahol kisebb-nagyobb megszakításokkal azóta is tanítok. Neki ajánlom e verset, aki amíg élt, figyelte lépteimet, és erőt adott, amikor elcsüggedtem.

I.

Igaz úton járni nem is olyan nehéz: tekints egyként mindent, soha ne válogass,
S ha nem érint téged gyűlölet-vonzalom, feltárukozik az igaz út előtted.
Egy tized hüvelyknyi különbség is elég, és a menny és a föld menten különválnak.
Hogyha azt szeretnéd, tárja fel önmagát, semminek ne tegyél ellene, se érte!
Gyűlölt dolgok ellen felsorakoztatni mindazt, mit szeretünk: elménk betegsége.
Ameddig nem értjük ama mély jelentést, értelmetlen dolog leigázni elménk.
Tökéletes, mint a mérhetetlen nagy tér, semmi sem hiányzik, semmi túl nem csordul.
Rossz választásodnak köszönheted csupán, ha nem tárul eléd az igaz ilyenség.

II.

Ne hajszold a kinti szüntelen zűrzavart, ne akarj a belső ürességben lakni,
Lelj békére a szív csendes egységében és minden kettősség magától eltűnik.
Mozgást leállítva ne hajszolj nyugalmat, mivel e nyugalom szüntelenül mozog.
Ameddig kettősség lakozik tebenned, hogyan is tudhatnál egységet elérni?
Amíg az egységet nem érted teljesen, kétféle módon is elveszítheted azt:
A valót tagadva valóságot állítsz, a semmit állítva tagadod a semmit.
Szavak káprázata, értelem csapdái, ne foglalkozz velük, csak belebonyolódsz!

1 Jianzhi Sengcan (鑑智僧璨) (529–613): *Xinxinming* (信心銘). További információ: <http://terebess.hu/english/hsin.html> illetve <http://www.thezensite.com/ZenTeachings/Translations/HsinHsinMingTranslation.html>.

2 Miklós Pál javaslatára hagytam el például a megszemélyesítést az első sorban: „A Tökéletes Út egyként tekint mindent”. (Korábban csupán D. T. Suzuki angol nyelvű fordítását használhattam, mivel sajnos sem kínaiul, sem japánul nem tudok, s akkor még a lányom japán tudására sem számíthattam.)

El hát a szavakkal, félre értelemmel, nincs olyan hely, hová ne szabadna mennünk!
 Gyökérhez megtérve jelentéshez érünk, külső tárgyat űzve alapot veszítünk.
 Amidőn a bensőnk megvilágosodik, az üres világot hátrahagyjuk akkor,
 A kinti üresség összes változása tudatlanságunkban tűnik csak valónak.
 Az igazság után nem kell rohangásznod, hagyj fel végre azzal, hogy eszmét babusgatsz!
 Kettősséget ne tűrj sohase magadban, kerüld el gondosan, ne foglalkozz vele!
 Mihelyt a jó s a rossz megjelenik benned, nyomukban zavar jó, a szív elveszett.
 A kettő megléte az egyből származik, de nem tapad hozzá sohasem az egyhez.
 Amikor a szívünk ment minden zavartól, a tízezer dolog fel nem kínálgatik.
 Magát nem kínálja, nincs tízezer dolog, zavar nem jó többé, elme nem működik.
 Ha a tárgy eltűnik, nincs már észlelő sem, és ha észlelő nincs, nincsen észlelt tárgy sem.
 A tárgy csak addig tárgy, míg van, ki észleli. Észlelő csak addig, míg van tárgy, mit észlel.
 Viszonylagosságuk, tudd meg, végső soron ugyanazon az egy ürességen nyugszik.
 Az egy ürességben a kettő ugyanaz, s mindkettőben benne a tízezer dolog.

III.

Ahol ez és az közt nincs semmi különbség, mit jelenthet az, hogy ellene vagy érte?
 Ama hatalmas út nem nehéz s nem könnyű, de mindent átható s mindent felölelő.
 A kicsinyke szándék mindig is tétova, ha nagy a sietség, sohasem érsz oda.
 Soha ragaszkodás nem korlátozható, téves úton jársz, ha nem szabadulsz tőle.
 Kövessék a dolgok a saját útjukat, az igazán fontos nem áll és nem is megy.
 Öntermészetünket, amikor követjük, összhangzóak vagyunk a hatalmas úttal.
 Ki gondolatait dolgokhoz láncolja, elcsügged, eltompul, mélységét veszíti.
 Ha elvész a mélység, a szellem bajba jut. Mit használhat ekkor bármi részrehajlás?
 Egyetlen szekérnyom, min végig kell menned. Hat-érezéktárgy téged ne befolyásoljon!
 Kit a hat-érezéktárgy már nem befolyásol, ugyanazon egy lett: megvilágosodott.
 Ezért a bölcs többé nem cselekszik semmit, a tudatlan viszont megkötözi magát.
 A dharmában nincsen semmi egyediség, a tudatlan mégis ahhoz köti magát;
 Saját elméje az, amely megteremti: önellentmondás ez, a legnagyobb hiba.
 Nyugalmat vagy nyüzgést a tudatlanság szül. Megvilágosultban nincs ellen- s rokonszenv.
 De ha a kettősség valahány formáját tudatlanságában elménk fabrikálja,
 Mint látomásokat vagy a délibábot, a fenntartásukkal miért kell bajlódunk?
 Nyereség, veszteség, jó vagy rossz – hagyj el végre őket egyszer s mindenkorra!
 Ha szemünket soha álomra nem hajtjuk, álmaink, nemde, maguktól megszűnnek?

IV.

A szív ha megőrzi önnön teljességét, a tízezer dolog egyetlen ilyenség.
Egyetlen ilyenség titkát, ha megértjük, eltűnik nyomban a belebonyolódás,
A forráshoz, íme, végül visszatérünk, és maradunk most már, hol mindig is voltunk.
Magunk mögött hagyván a dolgok világát viszonyokon túli, ahová jutottunk,
A mozgató megállt, így nincs már mozgás sem, de ha mozgás nincsen, nyugalom sincs többé,
sőt kettősség nélkül még az egység sincsen.
Dolgok végső végét, honnan tovább már nincs, szabályok nem kötik, mérték nem méri meg.
Az összhangzó elme azonos magával, a küzdelmek immár mind lecsendesedtek.
Kétség-habozásnak, lám, nyoma sem maradt, csak igazi hitünk áll sziklaszilárdan.
Semmit nem hagyunk ott, semmit meg nem őrünk. Minden üres, tiszta, önmagában fénylő.
Nincs erőfeszítés, energiánk nem fogy. Ide a gondolat soha el nem érhet,
Ha ezt kell felfogni, képzeletünk elhagy. Az igaz ilyenség fényes birodalmát,
Ha meg kell neveznünk, hol se maga, se másik, csak annyit mondhatunk ez az, mi nem-kettő.
Eme nem-kettőben ugyanazon minden; mindent, mi létezik ez foglal magába;
Kik igazán hisznek, jöjjenek bárhonnan, mind ide érkeznek, hol feltétel nincsen.
Feltételek híján tért s időt mi mérhet, egyetlen pillanat tízezernyi év is,
Látjuk vagy nem látjuk, nem befolyásolja. Mindig és mindenütt feltárja önmagát.

V.

Külső feltételek, mikor hiányoznak, a legkisebb dolog, akár a legnagyobb,
S a legnagyobb dolog, akár a legkisebb, nem választanak el semmit már határok.
Ami van azonos azzal, ami nincsen; ami nincs azonos azzal, ami csak van.
Ott, ahol a dolgok másképpen látszanak, nem érdemes neked sokáig időznöd.
Az Egy van mindenben, minden ott az Egyben, ha erre ráébredsz, nincs több gyötrődésed.
Ekkora jelentést szó ki nem meríthet, már nincs mi a hívőt attól elválassza,
Nincs mi szétválasszon, hogy lehetne kettő, megszűnt immár lenni múlt, jelen s jövőendő.